Ч. 31. Чернівцї, субота дня 10. (22.) лютого 1896. Рочник XII.

ПЕРЕДПЛАТА

на „Буковину“ виносить
на цїлий рік 10 зр. — кр.
на чверть року 2 „ 50 „
місячно . . . . 1 „ — „
для заграницї 20 рублїв або 40 франків.

Поодинокі числа по 6 кр. в бюрі ґазет Л. Горовіца в Чернівцях, ул. головна ч. 17.

БУКОВИНА

ВИХОДИТЬ

щодня кромі недїль і руских сьвят о год. 5. по пол.

Редакция і Адмінїстрация „Буковини“ находить ся в Чернівцях (ул. Петровича ч. 2.)

Оголошеня приймає ся за оплатою 6 кр. від стрічки; а в „Надісланім“ по 10 кр. від стрічки.

Щоденне питанє.

—o—

До тої знаменитої характеристики нашої інтелїґенциї, яку читаємо в „Листї з села до редактора „*Буковини*“, друкованім в нашім фейлєтонї, хотїли би ми додати кілька слів від себе.

Писав сей лист сьвященик, щирий патріот з Галичини, що нашу інтелїґенцию (а єї-ж становлять найбільше сьвященики) знає дуже добре. До чого ми додумали ся? — питає ся він. Додумали ся ми тепер до того, що за 30 лїт народного житя не зробили того, що повинні, не поставили народу економічно на ноги. Се гірка правда. Приписує ся, і не без рациї, еміґрацию селян ріжним посторонним впливам, малій опіцї правительства над селянами і т. п., але того ми не хочемо признати, що еміґрация в Галичинї то також велике вотум недовіря рускій інтелїґенциї, котра 30 лїт „вела“ нарід і довела до того, що єму рідний край не милий.

Оно, певна річ, і соромно до чогось подібного признавати ся, але що правда, то не гріх, сказати се треба. Видко, жили собі на сьвятій Руси спокійно тисячі інтелїґенциї, жили з селян, не дбаючи про них, і забрали ся на другий сьвіт, полишивши потомкам поправляти наслїдки непростимої байдужности батьків. Там у селї, де пощастило ся дістати розумного і щирого провідника на довші лїта, там і доси є гаразд і лад у селян і еміґрация нікому не в голові; деж село вели люди байдужі, самолюби, там більшаюча нужда доводить людий до роспуки.

Мабуть найбільше оправдане нарікане Русинів єсть се, що не було і тепер нема а радше занадто мало є, людий до роботи. До красних плянів люди є, але до виконаня тих плянів робітників нема. Кілько-ж то і найкрасше обдуманих проєктів пішло тим чином в забутє?

Іде нам головно о роботу по селах. Правда, село — то справдї могила для живого інтелїґентного чоловіка. І природа і клопоти господарскі і недостача інтелїґентного товариства, книжок, часописий і т. п. — все те немов нарочно так дібране, щоби інтелїґентного чоловіка, сьвященика, учителя, успати, приборкати, притупити єму нерви, зробити єго байдужим на все; правда й то, що аби серед сїльских обставин задержати живість, енерґію, цїкавість до загального руху і силу до роботи у селї, потрібно богато запалу, потрібно відсьвіжуваня того запалу і великої терпеливости, але проте все мусимо собі раз сказати, що без того годї! Нїякі, і найщирійші заходи провідників в центрах полїтичних, не зроблять того, що повинна і може зробити велика фалянґа дїячів по селах. Робучий опікун і приятель селян на селї зовсїм не меньше варт, як добрий посол; а навіть, можна сьміло сказати, без єго роботи і заходи посла лишать ся без хісна.

На що Русин працює? Працює якийсь час на то, аби потім довгі часи лише користати з давної своєї працї. Се незвичайно вірне спостереженє. Докази на се бачимо на кождім кроцї. Працї не уважаємо вдоволенєм, обовязком і цїлию туземного житя; она в нас є тілько дорогою до довгого спочинку. А в спочинку ми нарікаємо, що нам виходу нема. Се-ж єсть велика правда, що нїколи не тратить надії той, що сам прикладає рук до роботи; лише в роспуку впадає чоловік байдужний, лїнивий.

Ухвалила львівска „Народна Рада“ дуже наївну резолюцию, котру можна би переповісти словами: „Русини! будьте Русинами!“ Тій резолюциї з боку формального не можна закинути нїчого, але она єсть іменно лише одним з тих безчисленних наших проєктів, котрі забувають ся з нашої власної вини. Ми (певно не без сорому на лици) мусїли зазначити, що сам провідник опозиціонїстів сеї резолюциї не держить ся; щож думати о иньших? Нам прислано зі Львова спис тих Русинів, що свої

Листи з села до редактора „Буковини“.

—o—

І так зле.

(Конець).

Иньшу гадку в тій справі заявив о. Джулиньский, котрий поставив внесенє засновувати каси брацкі при церках. І сей проєкт на мою гадку не має жадної стійности, як се вже в минувшім роцї в „Буковинї“ ясно було виказано. Бо хотяй сьвященики яко провідники брацтв церковних, найлїпше надавали ся би до веденя кас позичкових, то всеж каси такі схиблені в самій основі, не могли-б належито розвивати ся. По перше не маєм при церквах брацтв статутарних а ті, що нинї суть без статутів, не суть узнані властями цивільними яко особи правні, заслугуючі на охорону в додержаню зобовязань, затягнених супротив них третими особами. По друге, люди привикли уважати маєток церкви і брацтва яко „Боже та наше“ і як досьвід учить, затягнувши з них позичку, дуже повільні і неточні суть в зворотах тих же, а не мало начислити можна таких церков, де сотки розпозичених гроший задавнених перейшли вже в друге або і третє поколїнє. Позиванє-ж людий перед власть судову церквою, наразило-б сьвященика на тисячні неприятности і конфлїкти з власними парофіянами. Вкінци як у веденю кас громадских, так і церковних не беруть участи самі інсересовані, не можуть беспосередно впливати на ухвали позичок, вотувати за удїленєм або відмовленєм тих же, а пожички уважані яко „дар ласки з вище“ не можуть впливати яко средство образуюче. О тоє-ж повинно нам найголовнїйше при касах ходити, щоби за їх помочию виробити собі людий. До того сьвященики у нас дуже часто зміняють ся, а у Русинів що голова то розум, і не рідко лучає ся, що дїло з трудом і пожертвованєм зведене одним сьвящеником, на вступі зміняє ся другим. Так отже може лучити ся, що за фонд касовий, призбираний одним сьвящеником, другий побудує або вималює церков і — дістане пелерину! Тож нема що й думати, щоб так далекосягла орґанїзация основувалась на таких непевних і хитких підставах як брацтва церковні, котрі суть нїби щось нїби нїчо.

Як би було найлїпше.

Найбільше стійности представляло би поставлене в тій справі внесенє о. Д. Танячкевича, щоб кредитна орґанїзация получена була з читальнями „Просьвіти“. І слушно! Читальнї се дїйсно осередок всеї нашої роботи економічно-просьвітної по селах. Тілько-ж многі взгляди промавляють за тим, щоб каси позичкові не були звязані з ними в одну цїлість, а становили окреме товариство при читальнях. Бо по щож перетяжати видїл читальняний, значить одних людий, так ріжнородними обовязками, як дбати про розвій і справи читальнї, крамницї і каси позичкової з щадницею і шпихлїрем. Таж знаємо, як мало підготовлені і справні суть люди у нас по селах, до веденя таких справ, а многі принимають мандат до видїлу більше яко почесть (гонір). Тож далеко лїпше було би, щоб каса була зовсїм окремим товариством з иньшими людьми в управі, хоть не без того, щоб була тїсно з читальнею злучена. Против лученя читальнїв з касами пожичковими говорить ще і взгляд на можливість розвязаня читальнї, що потягнуло би заразом і розвязанє каси позичкової. В нинїшних часах забули ми вправдї троха про ревізиї по читальнях, та розвязаня їх, але річи на сьвітї повтаряють ся, то можуть вернути і недавно минулі часи. Та розвязанє читальнї не дуже велике нещастє; за який місяць може нова повстати. Не так маловажна річ з інституциєю такою, як каса пожичкова, в додатку, коли ще получена з щадницею. Люди тратили би довірє і не хотїли би уміщувати своїх ощадностий, а і розвій самих кас терпів би значно, через непотрібне часове здержанє їх дїяльности, на случай розвязаня читальнї. А яка-ж замішанина і цїлковита застанова роботи повстала би в цїлім краю, коли би не дай Боже розвязано само товариство „Просьвіту“. Річи се вправдї незвичайні, але можливі і з ними числити ся треба.

Спілки Райфайзена.

Найпораднїйше длятого було би, завязувати при читальнях окремі товариства, уладжені на взір нїмецких спілок рільничих системи Райфайзена. Вправдї о. Танячкевич кличе в благороднім пориві: „Нема нам що оглядатись на Нїмцїв та Анґлїків, у нас мусить бути все ширше і висше.“ — ну, нехай би було, але всеж на початок можем приймити систему Райфайзена; поки-що лїпшого не видумаєм. Найлїпше приноровленє сеї

доньки посилають до польских шкіл і конвіктів; до конвікту п. Недзялковскої, п. Бельскої п. d' Endle, до школи Бенедиктинок і т. п. Яка охота збирає нас безпардонно назвати по імени ті родини рускі! Але таки жаль нам, соромно нам се чинити; ми знаємо ті родини як чесні взагалї родини, лише на пунктї рускости до крайности поблажливі. Вкінци ми не сумнїваємо ся, що они дїтий дома виховують по руски, ба! а на щож ми жадаємо руских шкіл? для кого? Який то приклад для других родин?

Отож то й є, що резолюциї такі, як згадана „Народної Ради", все останутъ ся горохом, киданим на стїну, доки кождий Русин не увійде сам в себе, не стане відносити ся сам до себе в тій мірі скептично, щоби пізнав і власну вину в загальнім дефіцитї народнім. Вже би о то можна постарати ся, щоби поіменно подати спис всїх тих Русинів, що по польски або по нїмецки говорять дома, так само пишуть до урядів, виховують дїтий в чужих школах і т. п.; вже як би ми наважили ся, то подали би такий спис до прилюдної відомости, та нам просто страшно виставляти сотки а може й тисячі людий на позорище, не тим страшно, що стілько ворогів нараз здобули собі, тілько тим, що такий спис неодному відобрав би віру в роботу для загалу.

Чого ми доробили ся? що я зробив для загалу? — отсе питанє, яке собі кождий Русин щодня повинен завдавати.

З МІСТ І СІЛ.

(Здоровлє селян.)

—o—

Мало коли о тім говорить ся в руских часописях, а таки ся справа така важна! Дбаємо, як уміємо, про осьвіту селян, а про здоровлє їх забуваємо. Правда, „Просьвіта" видала для селян відповідні книжочки про здоровлє, але ми знаємо, що селянин прочитати прочитає а в потребі з ради не скористає. Треба ще якогось посередника поміж книжкою а селянином. Єсть також як по містах так і по селах якийсь закон будівничий, але й ту дуже часто не дїє ся так як треба; все залежить від розуму комісиї будівничої, а як той розум не великий а до того ще й поблажливий, то будинки особливо сїльскі будують ся по старому, негіґієнїчно. А вже на то нема нїякого закона, тай не може бути, щоби господиня сїльска знала по людски зварити, а господар знав удержати порядок на своїм обійстю. Ще в 1894. роцї видав професор краківского унїверситету Н. Цибульский дуже цікаву книжку п. з. *„Próba badań nad żywieniem się ludu wiejskiego w Galicyi."*. Коли в нїй читаємо menu селяньских обідів і склад страв, то все приходить нам думка, що з тих самих засобів сїльскої кухнї, з яких тепер повстають селяньскі дуже прості страви, дались би без коштів робити поживнїйші страви, як би господинї вміли їх робити. Хто-ж їх навчить? Справдї, не знати, хто їх має того учити, але навчити їх годить ся, а приняти ся за ту науку повинні інтелїґентні родини по селах.

Признаємо ся, нам би було і на думку не прийшло писати о чімсь подібнім, як би не то, що один селянин зпід Чернівцїв сам звернув на то нашу увагу. Пише він так: „Перша річ чоловіка є здоровлє. Для здоровля треба передовсїм сьвіжого воздуха. А наші селяни звикли стайню на худобу будувати близько хати або й разом з хатою — і так під самим порогом має ся гній, сьміте, мерву і всяку біду. То добре, що ми свою скотину любим, але здоровлє своє ми повинні ще більше любити. То наш найбільший скарб. Аж коли чоловік хорий, то дізнає ся, що здоровлє варто. Наші селяни беруть нераз, особливо в морози, худобу до хати і сплять разом. Можете собі подумати, чим чоловік має дихати в такій хатї.

Не дбають люди о порядок в господарстві і коло себе самих. Адже що як що, а мити ся, купати ся потрібно чоловікови як найчастїйше. А наші селяни або купають ся або й не купають ся в лїтї, хоч звичайно над ріками жиють. А ще як лїто холодне, от як минувшого року, то таки нїхто в воду і не влазив. І знов через холеру не вільно було. Я сам (пише селянин) купав ся торік тілько в Прутї, коли йшов на Петра до Чернівцїв, бо більше не було де. Хоть у нас є потік, то в нїм так глїбоко, як жабі по око.

Від Бога є призначено, що чоловік має жити 125 рік, але селянин в бідї, в нуждї, в піяньстві, в гризотї тратить здоровлє дуже скоро і вмирає. І куренем тютюну собі шкодить; коли не має тютюну, то крутить ся, як та курка з яйцем. А ще до того нїколи не скупає ся, не обхарить ся, то звідки-ж має набрати здоровля?

Не знаю, чи моя рада добра, але ви єї таки видрукуйте в ґазетї, що на то люди скажуть. Закладаємо читальнї, крамницї і таке иньше — то дуже добре. Та чи не потрібно би також, аби в кождім селї була своя громадска купальниця, лазня, щоби собі люди здоровлє утримували, бо чоловік без купаня, як рослина без дощу, довго не пожиє. Десь часом ходять наші люди до жидівских лазень, коли є близько, але ті лазнї такі бридкі та нехарні, що там і хвильки посидїти не можна, а ще й якої хороби легко набавити ся. Так я собі мислю, що на добрий лад кожда порядна громада сама для себе повинна мати парню, аби й старі і молоді могли часто купати ся. А то нераз бачиш: ґазда заможний, а бруд на нїм, хоч ріпу сїй!"

Не дасть ся заперечити, що ся рада розумного селянина дуже добра, і хто у громадї має власть і повагу, повинен би о тім подумати, і не лиш подумати, а таки то і зробити.

Дальше пише нам сей селянин, як по селах нерозумно дїти годують, як маківками усипляють, як у Франциї дїтий плекають ослячим молоком, як треба з дїтьми обходити ся і забавляти їх і т. п. Все те дуже гарно, але то треба би розповісти докладнїйше, а місця на то в ґазетї нема.

До тих слів господаря ми додали би ще від себе одну раду, хоч знаємо, що она не всїм сподобає ся. В богато селах носять мужчини довге волосє, кучері. О тих кучериках в піснях сьпівають, так они дуже дївчатам подобають ся; але так, аби правду сказати, через ті кучері наші селяни виглядають, як дикі люди. Ще як би коло них чисто ходили, мили і чесали, а не смарували ріжним смаровилом, то можна би спокійно на них дивити ся, а то жаль ся Боже як та голова селянина нераз виглядає! Чому-ж би наші селяни не мали виглядати так, як иньші розумні люди? чому мають виглядати, як Індияни? А через що з наших людий в Америцї сьміють ся, як не через їх ношу і вигляд?

Отже й ту треба би давний звичай закинути; нехай о нїм в піснях сьпівають, а проте най наші селяни виглядають по божому. А завести такий новий звичай належить також до розумних селян у громадах. Ножицї не дорогі, мило також, а воду хвалабо маємо за дармо.

НОВИНКИ.

ЧЕРНІВЦІ, дня 21. лютого 1896.

Іменованє. Юлїян Левіцкий іменований суплентом при рускій (академичній) ґімназиї у Львові.

На нашу друкарню прислав радник Титко Ревакович з Підбужа гарний дарунок в сумі сто зр. з таким привітом: „З цїлого серця засилаю щире бажанє: Щасть Боже першій рускій друкарнї буковиньскій! Нехай она причинить ся до двигненя народу буковиньско-руского з темноти духової, а вже через то двигне его і з занепаду матеріяльного. Що дай Боже!" Видавництво „Буковини" складає сему впв. патріотови за дарунок щиру прилюдну подяку. Також один буковиньский сьвященик прислав нам малий дарунок на друкарню, і також з такими щирими, теплими словами, що ми їх високо мусимо цїнити.

Посол др. Василь Волян обходив сими днями 40-лїтний ювилей докторский. В готелю „Централь" відбув ся з тої нагоди бенкет, уряджений черновецкими лїкарями. В краєвій касї хорих поздоровляли д-ра Воляна також з ювилеєм і дарували єму его портрет, роботи проф. Пігуляка.

На селяньскім вічу в Дрогобичи, котре відбуло ся дня 15-го с. м., явило ся досить богато селян, а окрім того пос. Новаковский, др. Олесницкий зі Стрия, і слух. прав Михайло Новаковский. Др. Іван Франко здавав справу з реформи дорогового закону і поставив три резолюциї: 1) щоби найбіднїйші селяни були цїлковито вільні від дорожних тягарів, 2) щоби перемінити додатки до податків на престациї і 3) потягнути промисловцїв і купцїв до поношеня дорожних оплат. Против другої резолюциї виступив селянин Мельник з твердженем, що оно богато практичнїйше і справедливійше замінити престациї на додаток до податків. В справі громадскої реформи поставив слух. прав Новаковский резолюцию, щоби задержати теперішний стан, а що-до реформи виборчої жадав введеня загальсистеми, єсть безперечно в недрукованім ще, а відчитанім на сходинах Станїславскої філїї „Просьвіти" статутї, о. Бачиньского з Милованя.

На тім статутї основані каси в Москалївцї і Косові заінтересували і розбудили цїле тамтейше Підгірє, а перед роком основана каса в Милованю, переступила число 50 членів, з котрих кождий платить вкладку 5 зл. в пятьох річних ратах. Пожички удїляє ґреміяльно на засїданях тижневих управляюча рада, виключно на продуктивні цїли, які зголошуючі ся о пожичку повинні наперед подати. Каси ті могли би лучитись з часом в повітові каси центральні, а в тих складали би одні збуваючі їм свої капітали, котрі розжичували би ті центральні каси новоповстаючим касам, щоб могли відразу повну дїяльність розпочати. Для перестеріганя точности в виконуваню постанов статутарних і реґулямінових, обовязані ті каси, піддатись інспекциї і шконтрам союза опікунчого, котрий висилає учителїв до новооснованих кас в цїли практичного поученя тихже о дїловодстві касовім, а контрольорів і інспекторів по всїх касах для охорони перед можливими мальверзациями. Такими касами поставили би ми одноцїльну кріпку орґанїзацию кредитову в цїлім краю і показали би, що ми дїйсно серіозно думаєм о ратованю упавшого народу, а не лише бавимо себе і других щораз то новими проєктами.

От такі то гадки насувають ся по перечитаню та обговореню з сусїдами книжечки „Просьвіти", де на вічну память потомків списані перші заходи Русинів, уладити економічну роботу, на ґосподарчім вічу в Перемишли. Тими гадками дїлимось щиро з Вами, пане Редакторе, так як і Ви своїх гадок собі не ховаєте, а так щиро, безпретенсіонально з нами їх дїлите. А коли годитесь на се, щоб межи читачами, а Редакциєю мала місце якась обопільна виміна гадок,*) то дасть Бог, необавки ще Вам напишу, як деякі наші справи нам з далека на селї представляють ся.

Поки що здоровлю Вас щиро.

Краян з Галичини.

*) Як найрадше годимо ся на таку виміну гадок і просимо так впв. „Краяна" як і всїх иньших наших впв. читателїв подавати нам результати своїх спостережень і досьвідів. Ми їх охотно помістимо. До речі сказавши, в послїдних числах „Буковини" з 1894 і в перших в 1895 року була поміщена знаменита статя п. Іларіона Окуневского про систему Райфайзена. Варто би, аби о. Бачиньский з Милованя оголосив друком сю систему, приноровлену до наших обставин. — Редакция „Буковини".

ного тайного голосованя. Вкінци обговорив др. Олесницкий справу ґрунтового катастру і нафтового картелю. Резолюциї принято; внесень і інтерпеляций не ставлено ніяких.

Для вдів і сиріт по урядниках. Вчера в палаті послів у Відни внесло правительство проект закона о вислуженині (пенсиї) для вдів і сиріт по цивільних урядниках державних. Після того проекту, по 10 літах безперервної служби державної емеритура буде виносити 40% остатної властивої пенсиї, а за кождий слідуючий рік 2%, причім час понад 6 місяців буде числити ся за цілий рік. Урядникам, спенсіонованим через недугу, або калїцтво в службі, будуть платити так, як би вислужили 10 літ, хоч би тілько не служили. В виїмкових випадках будуть признавати і висшу емеритуру. Урядник виступаючий з державної служби, не через дісціплїнарне слїдство, дістане на відправу однорічну пенсию, коли служив пять літ, дворічну, коли служив більше ніж пять літ. Хто служив 35 літ і має 60 років, має право жадати спенсіонованя.

Урядники і учителї державні одержать сталу платню річно відповідно до 11 кляс ранґи по 5 тисяч, 4, 3, 2 тисяч, 1500, 1200, 900, 600, 500 і 400 зр. Вдови по слугах державних одержать третю частину пенсиї мужа, однак найменьше 200 зр. річно. Вдови по урядниках і слугах державних одержать для кождої дитини додаток на виховане, т. є. пяту частину пенсиї вдовиної, але найвисше 300 зр. до 24 року житя. Загальна сума додатків на виховане дїтий не повинна перевисшати суми річної пенсиї вдовиної.

Незаосмотрені сироти мають право до половини пенсиї такої, яку би мала діставати мати вдова. Вдови з дїтьми по урядниках і учителях мають діставати найменьше 400 зр., по слугах найменше 200 зр.; по слугах неетатових дістануть на відправу четверту частину пенсиї мужа. Вдови або сироти по уряднику державнім, етатовім або на емеритурі, дістануть на лїкарів і похорон мужа (батька) триразову его пенсию місячну або так само емеритуру місячну.

Урядники і учителї державні складають на свою емеритуру що місяця 3% зі своєї сталої пенсиї, отже н. пр. від 100 зр. пенсиї місячно 3 зр., річно 36 зр. Закон той зовсїм не буде ся відносити до осіб, що вже є на емеритурі, так само до вдів і сиріт, що вже дістають пенсию, лише їм підвисшить ся до 400 зр., а вдовам по слугах до 200 зр. А вдови і сироти по державних урядниках, що вже суть на емеритурі, будуть по смерти тих емеритів користати з нового закона.

З Просьвіти. На остатнім засїданю головного видїлу товариства „Просьвіти“ рішено між иньшим слїдуючі справи: 1) вести й на дальше видавництво премійних книжочок; упрошено також дир. Борковского, щоби переглянув, котрі з призначених на премії книжочок надають ся до передруку другим накладом, а котрі нї; 2) предложити галицкій кр. радї шкільній нові книжочки до апробати з увагою, що по апробованю будуть они передруковані шкільною правописю; 3) принято до відомости, що філїя „Просьвіти“ в Рогатинї скликує на день 5-го марта с. р. загальні збори сполучені з вічем господарским; яко відпоручник головного видїлу виїде др. Кость Левицкий, а на покрите премій господарских удїлено тій читальнї суму 70 зр.; 4) рішено надрукувати для читалень „Просьвіти“ членьскі грамоти в малім форматї і розсилати їх на жадане яко друки за оплатою.

Оподатковане сїрників. З причини, що правительство задумало оподатковувати сїрники, відбули фабриканти сїрників сими днями у Відни збори, на котрих були заступлені майже всї австрийскі фабрики. Конець нарад був такий, що за найлїпший вихід узнано монополь так виробу як і торговлї. Розумно уладжений могополь сїрників не приніс би шкоди, після гадки зборів, анї фабрикантам анї консументам, а держава мала би нове жерело доходу, з котрого могла би заспокоїти потреби на підвисшене платнї урядників. Збори постановили звернути ся до правительства з пропамятним письмом, виясняючим погляди фабрикантів і користи монополю. Крім того постановлено візвати правительство, щоби перед внесенем дотичного закону в радї державній покликало комісию знатоків, яку установлять збори фабрикантів.

Против приморозків в ночи. Вже від давна розпалюють огородники в многих місцевостях огнї, щоби охоронити ґрунт від нічних приморозків, бо дим з огнів розпростираючи ся понад землею творить немов заслону, котра не дозваляє надто остуджувати ся земли. На великі розміри примінено тепер то средство в Сан Франціско в Америцї. Опаловим материялом єсть там нафта, допроваджена рурами до отворів, розміщених в віддаленю що шість метрів. Густий дим такої полуміни охоронить плянтациї дуже добре від приморозків нічних, а особливо добру прислугу віддає огородам цитриновим і помаранчевим.

До садаґурского суду вломили ся в ночи на 19. с. м. невислїджені доси злочинцї і наробили в канцеляриях повітого судиї Тромпетера і судового ад'юнкта Лукасевича богато шкоди. Злочинцї силою поотвирали шафи, вибрали акти, подерли або спалили їх, а з урядових книжок повидерали кожду другу картку. З того видко, що їм ішло лише о знищене важних актів судових. Жандармерия старає ся всїми силами викрити злочинцїв.

Також вистава! В Могилеві на росийскім Подїлю появило ся сими днями на рогах улиць таке оповіщене: „Вистава. Дня 23-го лютого в Мурафі, в повітї ямпольскім, відбуде ся вистава 50 крадених коний, упрягів і возів, відобраних від членів шайки конокрадів з Ямполя“.

Що коштує пошесть? Часто обчислювано материяльні страти, поношені задля пошестий, але доси ще анї раз не обчислено їх так докладно, як в статї анґлїйского лїкаря Мунро, посьвяченій справі пошести тифусу, що панувала в 1893 р. в однім з анґлїйских місточок, коли то заслабло 859, а померло 74 осіб. Мунро діткнув ся в своїй працї лише грошевої сторони. Обчисливши після ориґінальних даних середний зарібок осіб, котрі занепали на тиф, і взявши на увагу пересїчний час треваня слабости у кождого, вичислив, що страчений хорими час рівняв ся 3.290 робочим годинам. Рівночасно обчислив Мунро, що коштувало вилїчене кождого хорого, так дома як в шпиталю, додав до одержаних чисел ще кошти похоронів і грошеві страти, понесені родиною померших. Таким способом обчислив Мунро, що тиф наніс громадї загальної страти 21.490 фунтів штерлїнґів, т. є. около чверть міліона зр. Сей рахунок є тим інтересний, що на тій засадї можна в приближеню мати понятє о величезних материяльних стратах, які в часї пошести поносить дане місто або густо залюднені фабричні місцевости.

Операция ока у тигра. В штутґартскім зоольоґічнім огородї занедужав небезпечно один з годованих там молодих тигрів на очи. Коли нїякі лїки не помагали, постановив один тамошний окулїст увільнити звіра від великих мук і виймити єму праве око. Хльороформ дуже шкідно дїлає на всї коти, отже й того тигра треба було приспати кокаїною. Крім того держало недужого зьвіра в часї операциї ще кількох що найсильнїйших дозорцїв. Тигр був спершу досить спокійний і аж при перетинаню мускулу і нерва очного мусїв відчути діймаючий біль, бо став болїсно корчити писок і цїле тїло. Зараз по операциї цїлком успокоїв ся. За два тижнї мають єму вставити в очну яму скляне око. Ще діждемо ся того, що старі льви, слонї і тигри в менажериях будуть носити окуляри на носї. Кажуть, що в Анґлїї конї вже носять окуляри.

Дитину - великана показують тепер в містах Шлезвіґ-Гольштайну. Єсть то 7-лїтна дївчинка купця Шміда з Воєнс. Йоанна Шмід роджена 1889 р., була при породї нормально збудована і важила сїм фунтів. Аж по пів рокови зачала скоро рости, так що за два роки важила вже 90 фунтів. Теперішна єї вага виносить 160 фунтів, а груди мають в обемі 1.10 метра. Дївчина дуже сильна, так що може свого батька без трудности одною рукою піднести з землї цїлком свобідно.

Від видавництва. Ще декотрі читателї нашої часописи залягають з заплатою за минувший рік; тому на їх адресах при 32. числї „Буковини“ буде зазначено, що они нам винні за 1895 рік. Просимо тих довжників поспішити ся з заплатою, щоби видавництво не мало нїяких перепон. Самі знаєте, що без гроша годї!

В справі еміґрациї до Бразилїї видало італїйске правительство розпорядженє, після котрого буде дозволений переїзд через границю італїйску лише тим еміґрантам, за котрих аґент еміґрацийний, перебуваючий в Італїї, зобовяже ся покривати всї кошти до хвилї, аж еміґранти всядуть на корабель. В наслїдок того одержали власти галицкі припоручене, жадати від еміґрантів такого посьвідченя аґента еміґрацийного і коли его мають, виписувати се посьвідчене на пашпортах. Еміґранти, котрі не викажуть ся такою зяпорукою аґента, не будуть пущені в дорогу.

Дрібні вісти. Коло пристанку Рісна руска на желїзници Львів-Янів підставив хтось з злочиннім намірі бальок, і се була причина, що потягова машина виховзнула ся без дальших важнїйших наслїдків. — Мінїстерство зелїзниць повідомляє, що задля переповненя на разї не може більше приймати практикантів і аспирантів.

Помер в Тернополи бурмістр міста і посол до кр. галицкого сойму Щасний Погорецкий в 70-ім роцї житя.

Телеґрами „Буковини“.

—o—

З дня 21-го лютого 1896 року.

Відень. На надзвичайних ґенеральних зборах нїмецкої полуднево-північної зелїзницї принято одноголосно внесене удержавненя єї. Управняюча рада має виготовити умову на удержавнене.

Відень. Після дотеперішних заряджень виїде цїсар дня 28-го с. м. на Кап Мартен на 14 днів в гостину до цїсаревої.

Відень. При вчерашнім першім читаню проєкту реформи виборчої заявили Фалькенгайн іменем клюбу консерватистів, Єнджейович іменем польского кола, а ґр. Кінбурґ за нїмецку лївицю, що їх сторонництва будуть голосувати за переданем проєкту до комісиї. Бесїдники иньших партий висказали ся або за виборчим правом на підставі стоваришень заводових або за загальним правом голосованя. — Сегодня веде ся дальша росправа.

Париж. (Полудневу зелїзницю у Франциї будували лише задля всяких штучок впливових осіб. Мінїстерство Буржоа зарядило слїдство і передало его судиї Ремлерови. Однак після гадки мінїстра судівництва Рікарда він поступав дуже повільно, отже передано слїдство иньшому судиї. Се уважають вмішуванем мінїстерства в судівництво. З тої нагоди сенат висказав вже два рази мінїстерству вотум недовіря, а палата послів вотум довіря. Тепер же знов інтерпельовано мінїстерство в палатї послів що-до сеї справи.) Нинїшні вісти такі: Палата послів приняла, по горячій дебатї над інтерпеляциєю про усунене слїдчого судиї Ремплера в справі полудневої зелїзницї, одобрений президентом Буржоа порядок дневний 309 голосами против 185, котрий затверджує дане палатою дня 13-го с. м. вотум довіря для мінїстерства; палата відкинула 279 голосами против 234 додаток, що жалує вмішаня мінїстра судівництва Рікарда в судове поступоване. Підчас дебати боронив Рікард своє поступоване, а Буржоа заявив, що цїле мінїстерство годить ся з Рікардом і що оно остане ся при власти, як довго має довіре палати послів.

Памятайте на Народний Дім в Чернівцях!

„Дністер“

товариство взаїмних обезпечень

у Львові ул. Валова ч. 11.

перше і одиноке руске товариство асекурацийне, припоручене Всч. Духовеньству і всїм вірним через Впреосьв. Митр. і Преосьв. Еп. Ординарияти всїх трех галицких Епархій, обезпечає будинки, скот, господарскі знаряди, збіже в зернї і соломі, сїно в стогах і будинках против шкід огневих за можливо найнизшою оплатою.

Шкоди лїквідують ся і виплачує ся сейчас по пожарі, а договори заключені з першими Товариствами контрасекурацийними подають **„Дністрови“** можність обезпечувати і виплачувати і **найвисші суми**.

Полїси „Днїстра“ приймає банк краєвий у Львові при позичках іпотечних.

На житє можна обезпечати ся **через „Днїстер“** після **веїх можливих** комбінаций **в товаристві взаїмних обезпечень в Кракові**, котре дає як найкористнїйші услівя і видає полїси і квіти в рускім язицї.

Товариство взаїмного кредиту „Днїстер“, стоваришенє зареєстроване з обмеженою порукою, принимає від своїх членів і третих лиць **вкладки** до опроцентованя **по 5** процент. Ґваранция цїлковита. Удїли по 50 корон. Позички удїляють ся тілько властителям реальностий, вільних від тягарів, за порукою двох членів. З позичок відтягає ся десята часть на удїл.

Зголошеня о удїленє **аґенциї** в місцевостях, де „Днїстер“ не є заступлений, приймають ся.

Цїни збіжа і других продуктів.

Дня 17-го лютого 1896.

		Львів.			Чернівцї.		
Пшениця . .	від	7.20	до	7.60	від	7.60	до 7.70
Жито . . .	„	6.25	„	6.40	„	6.25	„ 6.35
Ячмінь бров. .	„	5.—	„	6.—	„	5.50	„ 5.75
Ячмінь простий	„	4.75	„	5.—	„	0.—	„ 0.—
Овес . . .	„	5.20	„	5.40	„	5.10	„ 5.25
Ріпак . . .	„	8.20	„	8.75	„	9.—	„ 9.25
Горох . . .	„	6.—	„	8.—	„	5.—	„ 6.—
Вика . . .	„	0.—	„	0.—	„	0·—	„ 0.—
Льнянка . .	„	0.—	„	0.—	„	0.—	„ 0.—
Біб	„	0.—	„	0.—	„	0.—	„ 0.—
Бобик . . .	„	4.25	„	4.75	„	0.—	„ 0.—
Гречка . . .	„	0.—	„	0.—	„	0.—	„ 0.—
Конюшина черв.	„	30.—	„	40.—	„	0.—	„ 0.—
Конюшина біла	„	40.—	„	60.—	„	27.—	„ 31.—
Конюш. шведск.	„	35.—	„	40.—	„	0.—	„ 0.—
Кукуруза нова	„	5.—	„	5.50	„	4.55	„ 4.65

Хміль 00.— 00.— злр. за кільо у Львові оковита за 10.000 лїтрів 12.50—12.75

Лїтературне Товариство

„РУСКА БЕСЇДА“

в Чернівцях,

улиця Петровича число 2,

має на складї:

„Ілюстровану бібліотеку“

для молодїжи, міщан і селян, редаґовану Омеляном Поповичем

року 1886, 1887, 1888, 1890, 1891, 1892, 1894, по **1** зр. **20** кр. за рочник, а всї **7** разом за **7** зр.

З пересилкою почтовою **7** зр. **30** кр.

Добрі Ради.

Часопись ілюстрована для господарства, домівства і забави. Виходить в Рогізнї що місяця. Передплата, платна в Рогізнї, виносить на рік 1 зр. 50 кр. Адреса: „Добрі Ради“ в Рогізнї, почта Садаґура.

В редакциї можна ще дістати давні рочники Добрих Рад.

1. рочник „Д. Р.“ містить до 200 поучаючих уступів а зверх 120 забавних приказок і много иньшого. Цїна цїлого рочника 1 зр. 20 кр., без 2. числа 80 кр., а без 2. і 3. лише 40 кр.

2. рочник „Д. Р.“ містить до 300 статейок, дуже много приказок і одну довгу повість, що майже через всї числа тягне ся: „Як то з Василя Двірничука зробив ся Василь Дворницкий і які він пригоди мав, що ся свого роду відцурав.“ Цїна цїлого рочника 1 зр. 20 кр., а без двох чисел 50 кр.

3. рочник „Д. Р.“ містить так само як і другий рочник дуже много пожиточного для господарства і забави, много образків і одну більшу повість: „Як визволювали Сорохан і Громко своїх синів з войска“. Ся повість була печатана вже 4 рази (3 рази по руски і раз по нїмецки“). Цїна цїлого рочника 1 зр. 30 кр., без двох чисел 60 кр.

4. рочник „Д. Р.“ містить як і попередні дуже много пожиточного і забавного для всїх і окрім того много дуже практичних рисунків. Цїна цїлого рочника 1 зр. 40 кр., а без двох чисел 70 кр.

5. рочник „Д. Р.“ містить окрім всїляких порад для всїх ще і 8 дуже забавних повісток як нпр.: „Адвокат в небі“ „Ретельний жидок.“ Цїна 1 зр. 20 кр.

6. рочник Д. Р. містить забавну повіст: „Петро Фостик і єго син Фостович“.

Цїна 6 рочників разом з рек. пересилкою 6 зр.

Виданя „Буковини“.

Перші Зорі, оповіданє Теодота Галїпа, сторін 110, вісїмки, цїна 30 кр., з пересилкою 35 кр.

В день сьвятої волї. Оповіданє О. Я. Кониського, сторін 42, 16-ки, цїна 10 кр., з пересилкою 12 кр.

Для передплатників „Буковини“ обі книжки коштують лише 30 кр. разом з пересилкою.

Рух поїздів зелїзничих

важний з днем 1-го мая 1895 після середно-европейского годинника.

Приходять	Поїзди поспішні			особові			мішані	
до Чернівців								
З Відня, Кракова, Львова, Станїславова, Коломиї і Снятина	12^{24}	.	.	$6^{\underline{39}}$	$10^{\underline{34}}$	6^{30}		
З Букарешту, Яс, Сучави, Глїбоки	2^{49}	.	.	$9^{\underline{20}}$	$9^{\underline{31}}$	5^{00}		
З Новоселицї, Садаґури .	.	.	.	.	.	.	$11^{\underline{45}}$	$9^{\underline{35}}$
до Львова								
З Відня, Кракова . . .	1^{22}	$5^{\underline{10}}$	$8^{\underline{40}}$	$7^{\underline{00}}$	$9^{\underline{06}}$	9^{00}		
З Букарешту, Сучави, Чернівцїв, Станїславова .	$9^{\underline{50}}$	.	.	1^{32}	7^{37}	$6^{\underline{17}}$		
З Підволочиск	2^{25}	$10^{\underline{00}}$	.	8^{25}	5^{00}	.		
З „ на Підзамче	2^{13}	$9^{\underline{44}}$	.	8^{12}	4^{33}	.		
Зі Стрия.	.	.	.	$12^{\underline{05}}$	8^{10}	1^{42}		
З Белзця	.	.	.	8^{00}	4^{40}	.		
Зі Сколього і Стрия . .	.	.	.	$9^{\underline{16}}$	.	.		
З Відня, Кракова (т. зв. блискавичний потяг) .	.	.	.	.	.	.		

Відходять	Поїзди поспішні			особові			мішані	
з Чернівців								
До Снятина, Коломиї, Станїславова, Львова, Кракова і Відня	3^{04}	.	.	9^{48}	$9^{\underline{47}}$	$5^{\underline{13}}$		
До Глїбоки, Сучави, Яс, Букарешту	12^{44}	.	.	$6^{\underline{54}}$	$10^{\underline{44}}$	6^{30}		
До Садаґури, Новоселицї .	.	.	.	.	.	.	8^{30}	6^{25}
зі Львова								
До Кракова і Відня . .	8^{40}	2^{50}	$11^{\underline{00}}$	$4^{\underline{55}}$	10^{25}	$6^{\underline{45}}$		
„ Підволочиск	.	1^{56}	$5^{\underline{46}}$	.	9^{50}	$10^{\underline{20}}$		
„ „ з Підзамча .	.	2^{10}	6^{00}	.	10^{14}	$10^{\underline{44}}$		
„ Чернівцїв, Сучави, Яс, Букарешту	6^{15}	.	.	$10^{\underline{30}}$	2^{40}	10^{35}		
„ Стрия	.	.	.	$5^{\underline{25}}$	9^{33}	$7^{\underline{38}}$		
„ Белзця	.	.	.	9^{15}	$7^{\underline{10}}$			
„ Сколього і Стрия . .	.	.	.	.	.	3^{00}		
„ Кракова, Відня, (т. зв. блискавичний потяг) .	8^{40}	.	.	.	.	.		

Підчеркнені числа означують пору нічну від 6 год. вечером до 5 год. 59 мін. рано. — Середно-европейский час ріжнить ся від львівского о 36 мінут, а від черновецкого о 44 мінут; коли на зелїзници є 12 год., то на львівскім годиннику є 12 год. 36 мін., а на черновецкім 12 год. 44 мінут.

Видає товариство **„Руска Рада“** в Чернівцях. За редакцию відповідає **Осип Маковей.**

З друкарнї „Рускої Ради“ в Чернівцях під зарядом Осипа Бучканича.

BIBLIOTEKA UNIWERSYTECKA KUL